

Sarkamessut hyvä tilaisuus levittää hankkeen tuloksia

13.2.2025

Seinäjoki Areenassa järjestettiin taas maatalouden ammattilaistapahtuma Sarkamessut 31.1. – 1.2.2025. Sarkamessujen tilaisuuksiin pyydettiin Kustannusten hallinnalla kannattavuutta maidontuotantoon -hankkeen tulosten esittelyä. Sarkamessut onkin hyvä tilaisuus levittää tietoa hankkeiden tuloksista sekä kohdata maatalousyrittäjiä ja alan eri toimijoita. Faban toimitusjohtaja Ilkka Pohjamo ja Jyrki Rajakorpi keskustelivat messujen kotieläinosastolla pidetyssä tilaisuudessa kustannusten hallinnasta hankkeen tulosten pohjalta. Matti Ryhänen esitteli puolestaan ohjelmalavalla Tulevaisuuden maatalousyritys, mahdollisuudet ja haasteet -tilaisuudessa, miten hankkeen tuloksia hyödynnetään Tulevaisuuden maatalousyritys -hankkeen koulutustilaisuuksissa. Koulutushankkeen vastuullinen toteuttaja on ProAgria Etelä-Pohjanmaa. Yhteistyössä ovat mukana SeAMK ja Turun yliopisto.

Faban toimitusjohtaja Ilkka Pohjamo haastattelee SeAMKin Jyrki Rajakorpea Seinäjoen Sarkamessuilla (kuva: Risto Lauhanen, 2025).

Kustannusten hallinta lähtökohta kannattavuuden tavoittelussa

Maitotilayrittäjä ei voi erilaistaa tuotettaan. Meijeri määrittää maidon laatukriteerit ja tilityshinnoittelun perusteet. Tällaisessa toimintaympäristössä kustannusten hallinta on tärkeä osa maitotilayrityksen johtamista.

Maitolitran tuotantokustannukseen vaikuttaminen on siten keskeistä kannattavuuden parantamisessa.

Kokonaisvaltaisella johtamisella ja kustannusten hallinnalla luodaan edellytyksiä menestyksekkäälle yritystoiminnalle. Kokonaisvaltaisella johtamisella tarkoitetaan maitotilayrityksen johtamista kokonaisuutena siten, että kaikki toiminta tähtää strategian toteuttamiseen. Tällöin pitkän aikavälin tavoitteita toteutetaan myös lyhyen aikavälin johtamisella. Yritystoimintaa tarkastellaan kokonaisuutena ja vältetään osaoptimointia. ”Kilojen ja litrojen tuottamisen sijaan päähuomio kiinnitetään eurojen ansaintaan”.

Rakennemuutoksen seurauksena maitotilayritysten lukumäärä vähenee ja yritystoimintaa kehittävien maitotilayrittäjien tekemät investoinnit ovat usein miljoonaluokkaa, mikä tuo lisähaasteita kustannusten hallinnalle. Yritystoimintaa kehittävän maitotilayrittäjän onkin tiedostettava, että pitkän aikavälin investoinnit vaikuttavat myös keskipitkän ja lyhyen aikavälin mahdollisuuksiin hallita kustannuksia.

Havaittuja kehittämistarpeita

Viime vuosina maatalousyritysten, etenkin kotieläinyritysten, hoitamattomien lainojen määrä on ollut kasvussa. Tämä kielii siitä, että osalla on investointiprosesseissa tullut epäonnistumisia. Investoinnin tulee olla paitsi kannattava, myös rahoituksellisesti mahdollinen. Investoinnit on suunniteltava ja laskettava huolella sekä tehtävä herkkyysanalyysejä.

Maitotilayrittäjä tarvitsee luotettavaa tietoa johtamisen, suunnittelulaskelmien ja päätöksenteon tueksi. Hän tarvitsee tietojärjestelmän, joka koostuu tiedoista, niiden käsittelyyn tarvittavista ohjelmistoista ja laitteista sekä tietoja käsittelevistä henkilöistä. Systemaattisessa ja kattavassa tietojen hankkimisessa ja hyödyntämisessä on hankkeen työpajatulosten mukaan paljon parannettavaa.

Ohjekirja kustannusten hallintaa varten

Hankkeessa tuotetussa Maitotilayrityksen kustannusten hallinnan -ohjekirjassa on työkaluja ja menetelmiä kustannusten hallintaan erilaisia päätöksentekotilanteita varten pitkälle, keskipitkälle ja lyhyelle aikavälille. Ohjekirjassa tarkastellaan kustannusten hallintaa maitotilayrityksen kehittämisen näkökulmasta. Suunnittelulaskelmia voi laatia tarpeidensa mukaan, miten ja missä laajuudessa yritystoimintaa aiotaan kehittää.

Ohjekirjaa voi hyödyntää monin tavoin: itsenäisesti, yhdessä asiantuntijan kanssa tai pienryhmässä. Pilotointien mukaan itsenäinen tutustuminen ohjekirjaan on hyödyllistä. Pienryhmätyöskentely ja asiantuntijoiden kanssa ohjekirjan avulla toimiminen tuovat lisäarvoa, sillä ne mahdollistavat saada vertailuaineistoja muilta maitotilayrittäjiltä ja myös ulkopuolista näkemystä. Ohjekirjaa voidaan soveltaa myös muihin maatalouden tuotantosuuntiin.

Jyrki Rajakorpi, Matti Ryhänen ja Risto Lauhanen
SeAMK

Kirjoittajat olivat mukana Manner-Suomen maaseutuohjelman ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä

Valio Oy:n rahoittamassa ”Kustannusten hallinnalla kannattavuutta maidontuotantoon” -hankkeessa vuosina 2022–2024.

Rajakorpi toimi hankkeen projektipäällikkönä. Ryhänen vastasi Helsingin yliopiston professori Timo Sipiläisen kanssa hankkeen TK-osioista. Lauhanen oli hankkeen ohjausryhmän jäsen.